

Kvalitetan odnos mentora i doktoranda – kako ostvariti taj odnos?

Mladenka Tkalčić
Filozofski fakultet u Rijeci

Polazne premise

- Odnos mentora i doktoranda je ključan za uspjeh doktorata (Mainhard i sur., 2009)
- I mentor i doktorand su odgovorni za konačni ishod te će oba iskusiti uspjeh ili neuspjeh nakon završetka doktorskoga studija (Torralba, 2019)

Građenje međusobnog povjerenja

Mentor i doktorand trebaju pokazati spremnost za dogovor vezan uz istraživački put doktoranda koji je praktičan i dostižan (Prazeres, 2017).

Dobri međuljudski odnosi

- ❑ motivacija
- ❑ izgradnja povjerenja
- ❑ prenošenje dobre znanstvene prakse
- ❑ rješavanje konfliktnih situacija

MENTOR je stručnjak s iskustvom koji pomaže manje iskusnom kolegi u daljnjem razvoju kompetencija potrebnih za njegov profesionalni i karijerni razvoj.

Mentorski rad je složen proces te je važno da se mentori za njega kontinuirano usavršavaju – razvoj specifičnih mentorskih kompetencija.

Mentorski odnos je profesionalni odnos (ostvarivanje cilja) i strukturirani odnos (uloge su jasne, utjecaj i odgovornost te početak i kraj tog odnosa).

Nužnost kvalitetne komunikacije tijekom mentoriranja – uključuje niz interpersonalnih vještina – ističu se: aktivno slušanje, postavljanje pitanja i davanje povratnih informacija.

- Građenje međusobnog povjerenja – kako i nakon završetka doktorata ostati dobri suradnici/kolege/prijatelji
  - Omjer između formalnog i neformalnog odnosa
- Kompromis između ekspertize mentora i vlastitih ideja doktoranda (direktivni vs nedirektivni pristup; „*hands on*” ili „*hands off*”)
- Organizacija i struktura redovitih susreta mentora i doktoranda
- Vrijeme proteklo od diplome do upisa doktorskog studija
  - Kako doktorande koji dolaze iz prakse potaknuti na promjenu perspektive u razmišljanju (znanstveni vs praktični pristup)
- Postavljanje prioriteta (doktorski studij vs druge poslovne i obiteljske obaveze)
  - Kako doktorande u dijelu radnog vremena motivirati na ulaganje više vremena u istraživački rad

*„The significance of the relationship stems from its duality; **the co-existence** of intimacy, care and personal commitment on the one hand, and commitment to specific academic goals on the other”.*

Rapoport (1989)

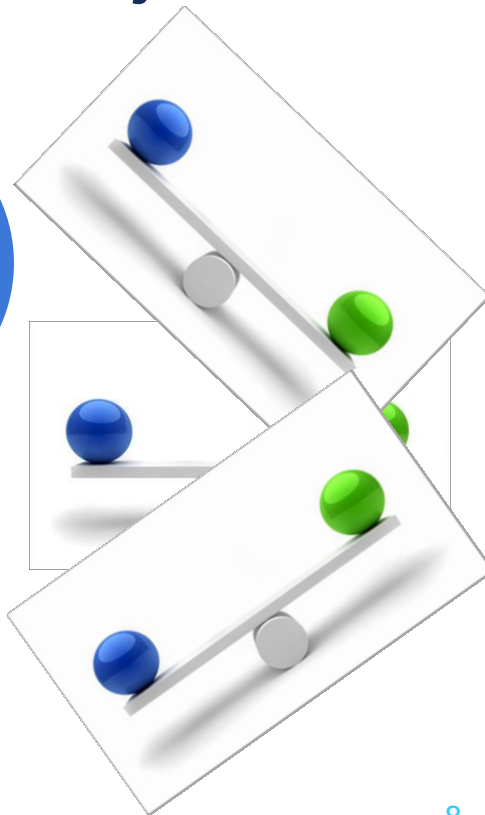
Pristup suprotstavljenih vrijednosti

PODRŠKA

INOVACIJA

PRAVILA

CILJEVI

Kompetencije uspješnih mentora

**Interpersonalne
kompetencije**

**Profesionalne
kompetencije i
iskustvo**

**Komunikacijske
vještine**

**Osobine ličnosti i
uvjerenje**

Mentorski proces i mentorski odnos

Uloga i osobine mentora

- osigurati **vrijeme**, ekspertizu i podršku doktorandu s ciljem poticanja razvoja istraživačkih vještina i stavova – intelektualna stimulacija
  - dobar međusobni **radni odnos** između mentora i doktoranda je povezan s dobrim progresom i zadovoljstvom doktoranda
- treba imati razvijene vještine slušanja, ohrabrivati argumentaciju i raspravu, pružati kontinuiranu **povratnu informaciju*** i podršku, biti entuzijastičan i pokazati toplinu i razumijevanje

Mainhard i sur. (2009)

Profesionalno,
ugodno i
suportivno
ponašanje

*VAŽNOST POVRATNE INFORMACIJE

Korektivna povratna informacija (usmjerena na mijenjanje sadašnjih načina rada):

- ✓ početi s pohvalom – navesti pojedinost koja vam se svidjela, ono što treba zadržati u budućnosti
- ✓ kritiku pretvoriti u pitanje – tražite pojašnjenje i pružate osobi priliku da sama uvidi gdje je pogriješila
- ✓ završiti s prijedlogom za poboljšanje

Uloga i osobine doktoranda

- Ispunjavanje obaveza na doktorskom studiju
  - Razvijanje znanstveno-istraživačkih kompetencija
- Proaktivan
  - Visoko motiviran
  - Spreman na prihvaćanje sugestija i otvorenu komunikaciju s mentorom
  - Spreman na težak i dugotrajan rad
  - Etičan

Proaktivno,
ugodno i
suradničko
ponašanje

Status doktoranda

Puno radno vrijeme

U dijelu radnog vremena

**Studij u mjestu
stanovanja**

**Studij izvan mjesta
stanovanja**

**Financijska podrška
ustanove**

Samofinanciranje

**Pozitivno
okruženje**

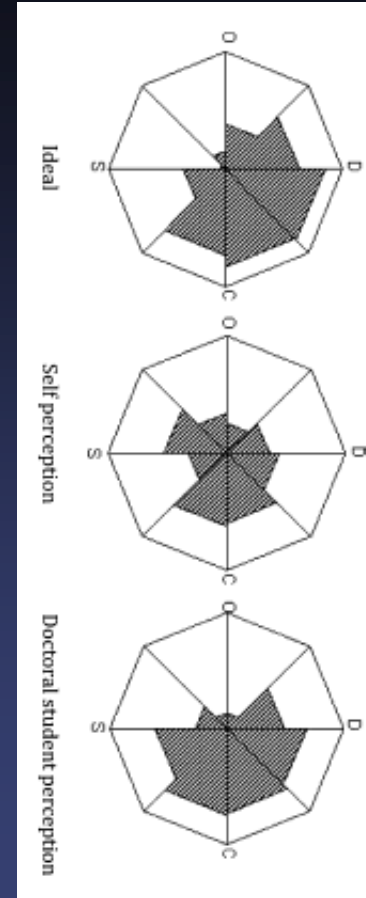
**Pozitivan
mentorski odnos**

Vrednovanje i samovrednovanje rada mentora

Upitnik o interakciji mentora i doktoranda (QSDI)

- Doktorandova percepcija interpersonalnog stila mentora
- Primjeri čestica (ukupno 41 čestica):
  - Mentor me vodi
  - Mentor me sluša
  - Mentor uvažava moje prijedloge
  - Mentor smatra da nemam razvijene istraživačke vještine
  - Mentor nema strpljenja sa mnom
  - Mentor od mene puno zahtjeva
  - ...

Upitnik za vrednovanje mentorske podrške

- Doktorandova iskustva u radu s mentorom
- Primjeri čestica (ukupno 32 čestice):
  - Mentor mi je dostupan u skladu s mojim potrebama
  - Mentor je preuzimao inicijativu u mentorskom radu
  - Mentor je bio zainteresiran za mene i moje istraživanje
  - S mentorom sam dogovarao plan svog rada na projektu
  - Mentor je iskazivao povjerenje u moje sposobnosti i kompetencije
  - ...

Vizek-Vidović, Brajdić-Vuković i Matić (2014)

Smjernice za mentoriranje

Recept za zdrav i uspješan odnos (Torralba, 2019)

Sastojci:

1. Odnos jednakih
2. Inspiracija i stvaranje ideja
3. Osiguranje sredstava za postizanje cilja
4. Nadgledanje procesa napredovanja
5. Kooperacija
6. Ohrabrivanje
7. Upravljanje nedosljednostima
8. Diseminacija spoznaja
9. Profesionalna projekcija
10. Trajno prijateljstvo

Ishodi učinkovitog mentoriranja

- Izgrađen znanstveno-istraživački identitet
- Veći angažman i produktivnost u istraživačkim aktivnostima
- Aktivno sudjelovanje na konferencijama
- Čvršće umrežavanje u znanstvenoj zajednici i bolja vidljivost u okolini
- Publiciranje radova
- Osposobljenost za pisanje projektnih prijedloga
- Predavačko iskustvo
- Akademski uspjeh u doktorskom studiju - bolje ocjene, kraće vrijeme studiranja, smanjen rizik odustajanja od studija
- Bolji izgledi za napredovanjem i/ili zapošljavanjem i izvan akademskog okruženja

Sustavna podrška mentorima

- Organizacija trajnog osposobljavanja za mentore (radionice, predavanja)
- Individualne konzultacije s voditeljem studija
- Grupne konzultacije mentora na studiju (okrugli stolovi, diskusijske grupe)
- ...

Literatura

- Mainhard, T., van der Rijst, R. i van Tartwijk, J. (2009). A model for the supervisor-doctoral student relationship. *Higher Education*, 58, 359-373.
- Prazeres, F. (2017). PhD supervisor-student relationship. *Journal of Advances in Medical Education & Professionalism*, 5(4), 213-214.
- Torralba, J. M. (2019). 10 ingredients for a successful supervisor/PhD student. <https://www.elsevier.com/connect/10-ingredients-for-a-successful-supervisor-phd-student-relationship>
- Vizek-Vidović, V., Brajdić Vuković, M. i Matić, J. (2014). IDIZ-ov priručnik za mentoriranje mladih istraživača. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
- Smjernice za mentorstvo i praćenje individualnog rada studenta. Zagreb: Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, 2017.
- Zajedno do doktorata. Preporuke za mentore i doktorande. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 2011.
- Radionica „Mentoriranje studenata doktorskih studija”, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Odsjek za psihologiju, ožujak 2019.
- Fokus grupa s mentorima na Odsjeku za psihologiju, prosinac 2019.

Hvala!

Pitanja?

Credits

Special thanks to all the people who made and released these awesome resources for free:

- Presentation template by [SlidesCarnival](#)
- Photographs by [Unsplash](#)